

Bakgrunn for vedtak

Tørdal transformatorstasjon

Drangedal kommune i Telemark fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Skagerak Nett AS
Referanse	201833468-26
Dato	19.07.2018
Ansvarlig	Siv Sannem Inderberg
Saksbehandler	Lars Hagvaag Seim

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9

7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18

8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gir Skagerak Nett AS tillatelse til å bygge og drive nye Tørdal transformatorstasjon i Drangedal kommune i Telemark fylke. NVE gir samtidig Skagerak Nett samtykke til ekspropriasjon av grunn- og rettigheter til bygging og drift av anlegget.

Hva gir NVE konsesjon til?

NVE gir Skagerak Nett tillatelse til å bygge en ny transformatorstasjon ved Tørdal med et stasjonsbygg med grunnflate på ca. 650 m², et inngjerdet areal på ca. 7 daa og en ca. 40 meter lang adkomstvei fra Kleppeveien. Stasjonen skal knyttes til 132 kV-ledningene Bjørgedal–Bolvik («Brokkeledningene»). Det elektriske anlegget består av én transformator med ytelse 31,5 MVA og omsetning 132/22 kV, et luftisolert, utendørs koblingsanlegg med tre stk. bryterfelt og nominell spenning 132 kV samt ett innendørs koblingsanlegg med nominell spenning 22 kV.

Samtykke til ekspropriasjon

NVE gir samtidig Skagerak Nett ekspropriasjonstillatelse til erverv av grunn og rettigheter til bygging og drift av Tørdal transformatorstasjon. Det forventes at Skagerak Nett forsøker å inngå minnelige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere.

Hvorfor gis det konsesjon til ny transformatorstasjon?

Nye Tørdal transformatorstasjon gir tilstrekkelig nettkapasitet for innmating av ny kraftproduksjon i Drangedal og Nissedal. Stasjonen tilrettelegger også for tilknytning av nye hytter og forbedrer forsyningssikkerheten i forsyningsområdet.

Hvordan redusere de negative virkningene av transformatorstasjonen?

I konsesjonen pålegger NVE Skagerak Nett å opprettholde en vegetasjonsskjerm mellom den nye stasjonen og Kleppeveien/Torsbulia. Dette vil gjøre stasjonen mindre synlig fra Kleppeveien.

Innhold

Sammendrag	1
Innhold	2
1 Søknaden	3
2 NVEs behandling av søknaden	5
2.1 Høring av konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon	5
3 NVEs vurdering av søknad etter energiloven	5
3.1 Vurdering av tekniske og økonomiske forhold	5
Behovet for ny transformatorstasjon	5
Teknisk og økonomisk vurdering	6
3.2 Vurdering av visuelle virkninger og virkninger for friluftsliv	9
3.3 Vurderinger av virkninger for kulturminner og kulturmiljø	9
3.4 Vurdering av virkninger for naturmangfold	10
3.5 Anleggets utforming, avbøtende tiltak og idriftsettelse	10
4 NVEs avveieringer, konklusjon og vedtak etter energiloven	11
4.1 NVEs vedtak	12
5 NVEs vurdering av søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse	12
5.1 Hjemmel	12
5.2 Omfang av ekspropriasjon	12
5.3 Interesseavveining	13
5.3.1 Vurderinger av virkninger av transformatorstasjonen	13
5.3.2 Vurdering av alternative løsninger	13
5.3.3 Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade	14
5.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon	14
5.5 Forhåndstiltredelse	14
Vedlegg A - Oversikt over lovverk og behandlingsprosess	15
Vedlegg B – Sammenfatning av høringsuttalelser	17
Innkomne merknader	17
Kommunale og regionale myndigheter	17
Tekniske instanser	18
Andre interessenter	18

Vedlegg A: Oversikt over lovverk

Vedlegg B: Innkomne merknader til søknaden

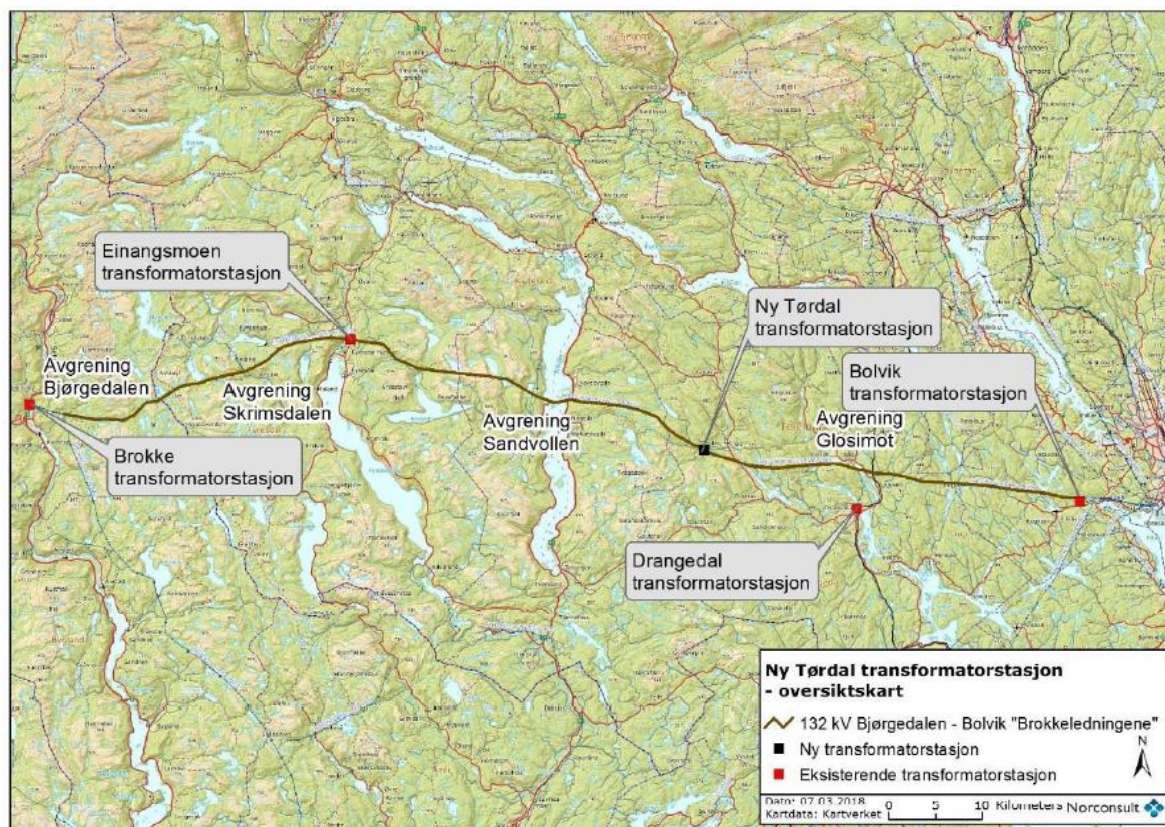
1 Søknaden

Skagerak Nett AS søkte den 10.04.2018 om konsesjon i medhold av energiloven for å bygge og drive nye Tørdal transformatorstasjon i Drangedal. De søkte også om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse for tiltaket etter oreigningslova.

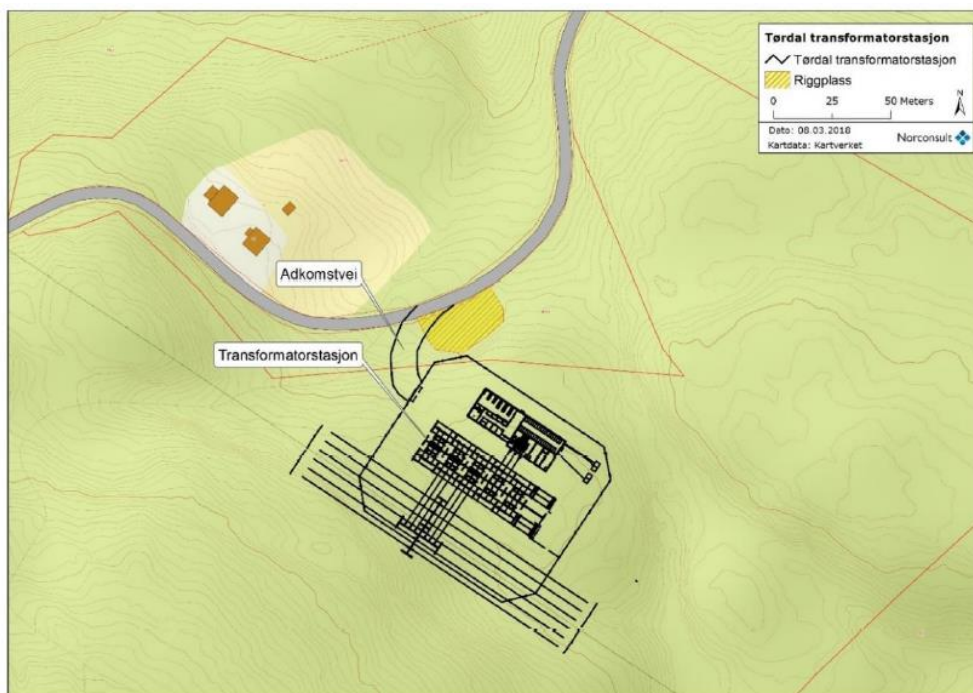
Transformatorstasjonen vil beslaglegge et areal på ca. 7 daa som skal inngjerdes. Skagerak Nett søker om å bygge et stasjonsbygg på ca. 650 m² og en ca. 40 meter lang adkomstvei fra Kleppeveien. Stasjonen vil bestå av én transformator med ytelse 31,5 MVA og omsetning 132/22 kV, ett utendørs, luftisolert 132 kV koblingsanlegg, samt ett 22 kV innendørs koblingsanlegg. 132 kV koblingsanlegget er planlagt med ett transformatorfelt (to-brytersystem med effektbryter mot to samleskinner) og to stk. 132 kV utendørs ledningsfelt (to-brytersystem med effektbrytere mot to samleskinner).

Transformatorstasjonen skal knyttes til de eksisterende 132 kV-ledningene som går fra Brokke transformatorstasjon i Setesdalen til Bolvik transformatorstasjon, også kalt «Brokeledningene», som vist i kart 1. Skagerak Nett ønsker å legge til rette for fremtidig utvidelse av transformatorstasjonen og vil derfor bygge den med to transformatorceller som hver er dimensjonert for en 40 MVA transformator. Det legges også til rette for at stasjonen kan utvides med ett ekstra 132 kV ledningsfelt.

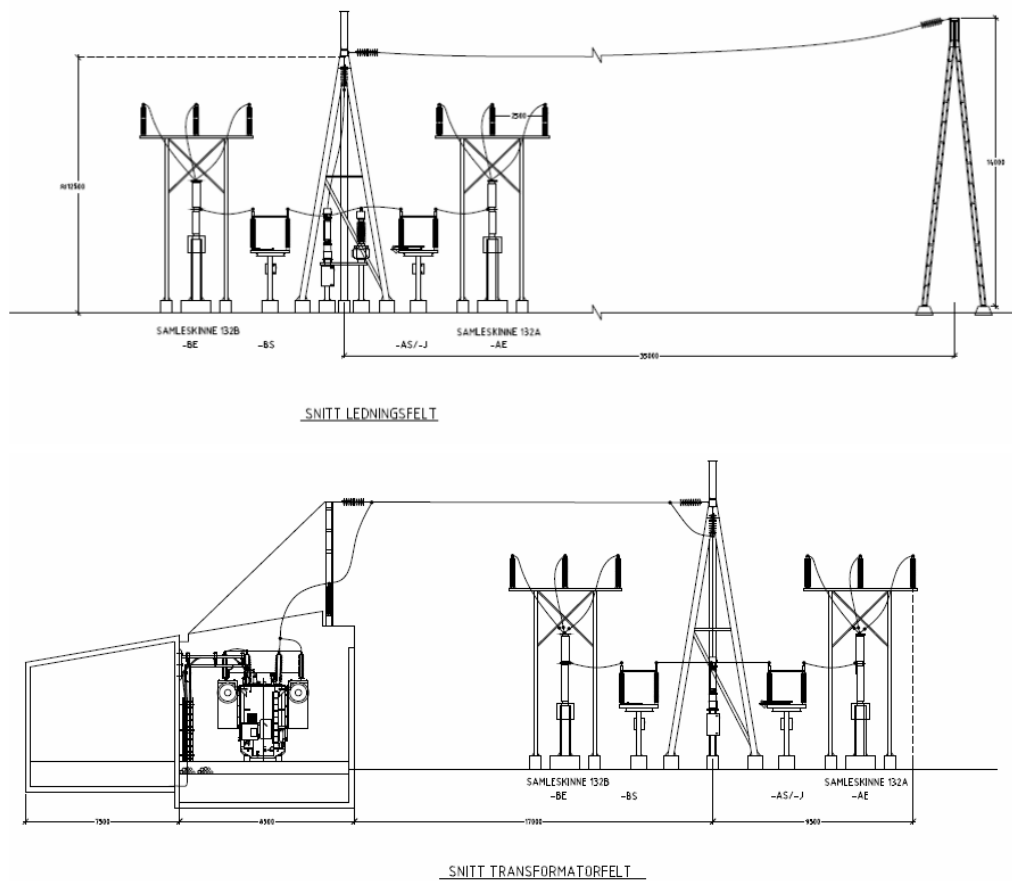
Begrunnelsen for tiltaket er behovet for økt nettkapasitet for tilknytning av ny kraftproduksjon. Nye Suvdøla kraftverk er under bygging og vil få en installert effekt 9,4 MW. Totalt er det gitt konsesjon til omtrent 17 MW småkraft i området, men det er potensial for i alt 30 MW ny kraftproduksjon. I tillegg forventes det stor utbygging av hytter innen forsyningsområdet de nærmeste årene. Det er anslått at forsyning til hytter vil bidra med en forbruksøkning på ca. 14 MW i løpet av de neste 30 årene.

Kart 1: Oversikt over Brokkeledningene mellom Brokke og Bolvik transformatorstasjoner.

Kart 2: Kartet viser den omsøkte transformatorstasjonen med gjerde, adkomstvei, riggplass, stasjonsbygg og koblingsanlegg med tilknytning til eksisterende 132 kV-ledninger.

Figur 1: Planskisse av henholdsvis ledningsfelt og transformatorfelt i Tørdal transformatorstasjon.

2 NVEs behandling av søknaden

NVE behandler konsesjonssøknaden etter energiloven og søknad om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova. Konsesjonssøknaden behandles også etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger, og NVE er ansvarlig myndighet for behandling av energianlegg etter denne forskriften. Tiltaket skal også avklares etter andre sektorlover som kulturminneloven og naturmangfoldloven. En nærmere omtale av lover og forskrifter finnes i vedlegg A.

2.1 Høring av konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon

Konsesjonssøknaden og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse ble sendt på høring 23.04.2018. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 06.06.2018. Høringen ble kunngjort én gang i Norsk lysningsblad i uke 21, samt to ganger i avisene Drangedalsposten og Varden i henholdsvis uke 19 og 22.

Hvilke instanser som fikk søknaden på høring framgår av vedlegg B.

NVE mottok i alt seks høringsuttalelser til søknaden. Uttalelsene er sammenfattet i vedlegg B.

3 NVEs vurdering av søknad etter energiloven

I dette kapittelet vil NVE redegjøre for vår vurdering av de omsøkte anleggene og innkomne merknader. Først gjøres en vurdering av tekniske og økonomiske forhold. Videre i kapitlet vurderer vi visuell påvirkning og virkninger for friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø og naturmangfold. Til slutt i kapitler vurderes anleggets utforming og aktuelle tiltak for å redusere ulemper (avbøtende tiltak).

3.1 Vurdering av tekniske og økonomiske forhold

Behovet for ny transformatorstasjon

Dagens nett i området

Skagerak Nett eier og drifter 132 kV-ledningene mellom Brokke transformatorstasjon i Setesdal og Bolvik transformatorstasjon, også kalt «Brokkeledningene», som vist i kart 1. På forbindelsen er det nedtransformering til 22 kV distribusjonsnett i Einangsmoen transformatorstasjon (eid av Vest-Telemark Kraftlag og Skagerak Nett) og i Drangedal transformatorstasjon (eid av Drangedal everk).

Den ene 22 kV-avgangen i Drangedal er ca. 200 km lang inkludert avgreininger. Denne forsyner i dag Tørdalområdet og deler av Nissedal og Kviteseid. Nettets utstrekning, og at kraftverk og transformatorstasjoner langs Brokkeledningene er tilkoblet via T-avgreininger, gjør nettet krevende og drifte med liten fleksibilitet ved feil.

Ny kraftproduksjon

Det er planlagt en rekke nye småkraftverk i området. Tabell 1 gir en oversikt over konsesjonsgitte, eksisterende og konsesjonsfrie kraftverk innen forsyningsområdet. Det største kraftverket er Nye Suvdøla kraftverk hvor pågående utvidelse med 4,8 MW vil gi en økt årsproduksjon på ca. 17 GWh. Utvidelsen i Nye Suvdøla kraftverk gir også en effektøkning i Suvdal kraftverk på ca. 0,7 MW.

Totalt er det gitt konsesjon eller konsesjonsfritak til kraftverk med en årsproduksjon på totalt ca. 47 GWh og en samlet installert effekt på ca. 17 MW. NVE konstaterer at både Grunneierlaget i Tørdal og Drangedal everk uttaler at transformatorstasjonen er helt nødvendig for å kunne realisere de aktuelle kraftverksprosjektene i Drangedal og Nissedal.

Tabell 1: Planlagte småkraftverk i området

Kraftverk	Installert effekt	Effektøkning fra i dag?	Status
Nye Suvdøla	9,4 MW	4,8 MW	Under bygging
Suvdal	2,85 MW	0,7 MW	Eksisterende
Lauvstad	2,2 MW	2,2 MW	Konsesjonsgitt
Skjeggfoss	1,8 MW	1,8 MW	Konsesjonsgitt
Graveelva	2,64 MW	2,64 MW	Konsesjonsgitt
Kleiva	0,9 MW	0,9 MW	Konsesjonsfritt
Lindalselva	0,5 MW	0,5 MW	Konsesjonsfritt
Blekbekken	0,6 MW	0,6 MW	Konsesjonsgitt
Støydalen	2,8 MW	2,8 MW	Konsesjonsgitt
Sum	23,69 MW	16,94 MW	

Hytteutbygging

Det er betydelig hytteutbygging innen forsyningsområdet, særlig ved Naurak, Kyrkjebygda, Gautefall og Toke. I Drangedal og Nissedal er det regulert ca. 2800 hyttetomter og det bygges ca. 100 hytter per år. Utbyggingen forventes å øke i årene fremover. NVE konstaterer at Drangedal kommune er positiv til konsesjonssøknaden. Kommunen mener Tørdal transformatorstasjon vil legge til rette for verdiskapning i området både på kort og lang sikt.

Antar vi et maksimalt effektbehov på 5 kW per nybygde hytte, gir dette en økning i tunglast på ca. 14 MW i løpet av de neste 30 årene. I tillegg til lastøkningen som følge av hytteutbygging, antar Skagerak Nett en årlig økning på 0,3 % i den øvrige lasten i Drangedal everk sitt 22 kV-nett.

Teknisk og økonomisk vurdering

Teknisk løsning

I forbindelse med at NVE mottok mange konsesjonssøknader for småkraftverk i Drangedal og Nissedal, påla NVE i mai 2016 Skagerak Nett å utrede nett og løsninger for tilknytning. Utredningen ble utført av Jøsok Prosjekt AS og publisert i en rapport i oktober 2016 (NVE ref. 201833468-20). Rapporten tar for seg tre ulike alternativer for utbygging av nett: forsterkning av eksisterende 22 kV-nett, ny 132/22 kV stasjon med T-avgrening og ny 132/22 kV stasjon med effektbrytere.

Rapporten konkluderer med at nytt forbruk til hytter gjør at det innen ti år vil være nødvendig å gjøre tiltak i 22 kV-nettet for å unngå for lav spenning i nettet. Ifølge rapporten vil det være nødvendig med såpass mange og store nettinvesteringer at en ny transformatorstasjon vil være en mer samfunnsøkonomisk lønnsom løsning enn å oppgradere 22 kV-nettet.

Videre konkluderer nettutredningen med at en ny transformatorstasjon med T-avgreining er det beste alternativet, gitt at en kraftproduksjon på inntil 15 MW realiseres i forsyningsområdet. Ved høyere produksjon vil en ny stasjon med effekterbrytere være den beste løsningen. De vurderer at forsterkning av eksisterende 22 kV nett ikke vil gi tilstrekkelig kapasitet for ny kraftproduksjon og økende lastuttak i området.

Basert på konklusjonene i rapporten har Skagerak Nett ikke vurdert oppgradering av 22 kV-nettet som et eget alternativ i konsesjonssøknaden. De har kun vurdert om Tørdal transformatorstasjon skal bygges med T-avgreining (alternativ 3), med et forenklet bestykket 132 kV anlegg (alternativ 2) eller fullt bestykket med effektbrytere (alternativ 1). Tilknytning med effektbrytere vil kunne redusere omfanget av utfall ved feil i nettet, sammenlignet med en ny stasjon med T-avgreining eller med forenklet bestykning.

Skagerak Nett skriver i søknaden at hverken løsningen med T-avgreining eller forenklet bestykning er i henhold til Statnetts «Funksjonskrav i kraftsystemet (FIKS)». I FIKS står følgende: «*Avgreining i sentral- og regionalnett < 220 kV behandles særskilt i hvert enkelt tilfelle, ut fra funksjonalitet og betydning i lokal sammenheng og den infrastruktur som avgreiningen omfatter. Systemansvarlig søker fortrinnsvis å unngå T-avgreining i disse tilfeller.*»

NVE er enig i konklusjonen om at oppgradering av 22 kV-nettet ikke er en rasjonell løsning. De tre løsningene som er omtalt i søknaden, og som NVE vurderer, er ut fra dette:

- *Alternativ 1: Fullt bestykket 132 kV-anlegg.* 2 stk. effektbrytere, måletransformatorer og vern i lednings- og transformatorfelt (omsøkt)
- *Alternativ 2: Forenklet bestykket 132 kV-anlegg.* Kun skillebrytere og jordsluttere i ledningsfeltene. 2 stk. effektbrytere i transformatorfeltet
- *Alternativ 3: 132 kV-anlegg med T-avgreining.* Tilknytning mot begge 132 kV-ledningene Bolvik–Einangsmoen 1 og 2

Økonomisk vurdering

Investeringskostnadene for de tre vurderte utbyggingsalternativene er oppsummert i Tabell 2. Kostnadene som Skagerak Nett oppgir avviker ikke i vesentlig grad med NVEs erfaringstall.

Tabell 2: Kostnadsoverslag for de tre vurderte alternativene

	Alt. 1) Fullt bestykket 132 kV-anlegg [MNOK]	Alt. 2) Forenklet bestykket 132 kV-anlegg [MNOK]	Alt. 3) 132 kV-anlegg med T-avgreining [MNOK]
132 kV-anlegg	15	12	4,8
22 kV-anlegg	10,6	10,6	10,6
Transformator	6,6	6,6	6,6
Hjelpeanlegg	0,8	0,8	0,8
Felles stasjonskostnader	24,7	24,7	22,2
Prosjektering, planlegging og oppfølging	9,5	9,5	8,0
132 kV-ledningsanlegg	2,5	2,5	4,5
Totalt	69,7	66,7	57,5

Som vi ser av kostnadsoverslaget er investeringskostnadene for alternativ 3 vesentlig lavere enn for alternativ 1 og 2. Videre er kostnaden for alternativ 2 kun 4,3 % lavere enn det omsøkte alternativ 1.

I søknaden har Skagerak Nett kun gjort en nåverdiberegning av alternativ 1 og 3. De legger til grunn at drift- og vedlikeholdskostnadene og overføringstap er tilnærmet like for begge alternativ og tar dermed ikke disse med i sammenligningen av alternativene. Videre forutsetter de at avbruddskostnadene for alternativ 1 blir 1 mill. kr lavere per år enn for alternativ 3. Dette fordi en full effektbryterløsning gir bedre seksjoneringsmuligheter, og at man ved en feil mellom Bjørgedalen og Tørdal unngår avbrudd i Tørdal og Drangedal transformatorstasjoner. Basert på 40 års økonomisk levetid har Skagerak Nett beregnet nåverdien på avbruddskostnadene til 19,8 mill. kr.

Tørdal transformatorstasjon vil ligge i et masket nett hvor mange forhold vil kunne spille inn ved beregning av avbruddskostnader. NVE har av den grunn ikke gjort egne, detaljerte analyser for å etterprøve de beregnende avbruddskostnadene. At avbruddskostnaden blir lavere med alternativ 1 mener vi likevel at er en logisk konklusjon da løsningen gjør det mulig å opprettholde forsyningen i større deler av nettet ved feil. NVE mener Skagerak Nett sine beregning av avbruddskostnader er rimelige og legger disse til grunn i vår vurdering.

Summerer vi de prissatte virkningene, vil alternativ 1 få en samlet kostnad på 69,7 mill. kr, mens alternativ 3 kommer på totalt 77,3 mill. kr. Anslag for avbruddskostnader vil som nevnt være beheftet med usikkerhet, men NVE mener det omsøkte alternativet med fullt bestykket effektbryterløsning vil være en bedre løsning økonomisk enn alternativet med T-avgreining sett over anleggenes levetid.

NVE har sammenlignet økonomien i de aktuelle kraftverksprosjektene som er planlagt tilknyttet stasjonen (inkludert nettinvesteringer) med samtlige konsesjonsgitte og ikke utbygde vind- og

vannkraftprosjekter i Norge. Dersom vi betrakter de aktuelle kraftverkene som ett kraftverk, ser vi at kraftverksprosjektene er blant de 20 % dyreste prosjektene i sammenligningsgrunnlaget. Nye Suvdøla kraftverk skiller seg imidlertid fra de øvrige kraftverkene i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Dette prosjektet er såpass lønnsomt at dersom vi ser bort fra de øvrige kraftverkene, vil det alene forsvare ca. 85 % av nettinvesteringene for det omsøkte alternativet (alternativ 1). NVE mener ut fra dette at investeringskostnaden på ca. 70 mill. kroner kan forsvares, også om deler av den planlagte produksjonen på 15 MW ikke realiseres de kommende årene.

Drangedal everk skriver i sin høringsuttalelse at dersom den nye transformatorstasjonen ikke er på plass til Nye Suvdøla kraftverk settes i drift i juni 2019, må dette kraftverket driftes mot eksisterende distribusjonsnett med svært begrenset kapasitet. Dette vil gi en betydelig reduksjon i kraftproduksjonen, som utgjør ca. 2–3 mill. kr årlig basert på dagens kraft- og el-sertifikatpriser.

NVE har ikke prissatt nytten kapasitetsøkningen kan gi for planlagte hytteutbygginger i området. Vi registrerer imidlertid at kommunen legger sterk vekt på muligheten dette gir for lokal verdiskapning og vi mener at den omsøkte transformatorstasjonen vil legge til rette for økt forbruk og forsyning til hytter. En ny stasjon som omsøkt vil i tillegg bidra til bedre forsyningssikkerhet sammenlignet med dagens situasjon.

NVE konstaterer at en fullverdig løsning med effektbrytere gir lavere avbruddskostnader og bedre forsyningssikkerhet i forsyningsområdet. Etter NVEs vurdering er det omsøkte alternativet den beste tekniske og økonomiske løsningen, og nytten av anlegget forsvares investeringskostnaden.

3.2 Vurdering av visuelle virkninger og virkninger for friluftsliv

Tiltaksområdet ligger i et skogsområde bestående av barskog og yngre blandingsskog, som etter nasjonalt referansesystem for landskap inngår i landskapsregionen «Skog- og heibygdene på Sørlandet» og grenser til regionen «Fjellskogen i Sør-Norge». Skagerak Nett ønsker i så stor grad som mulig å beholde skogen som en vegetasjonsskjerm mellom Kleppeveien og transformatorstasjonen for å redusere synligheten av stasjonen. Dette er i tråd med innspillene fra Fylkesmannen i Telemark.

Etter at Tørdal transformatorstasjon er realisert kan en ca. 5–6 km lang 22 kV-luftledning langs Kleppeveien rives. Denne skal erstattes av en jordkabel som i hovedsak skal legges i rørgatetraseen til Nye Suvdøla kraftverk. 22 kV-ledningen eies og drives under Drangedals everks områdekonsesjon.

Det er lite boligbebyggelse i nærheten av tiltaksområdet, men det ligger én fritidsbolig ved Torsbulia ca. 100 meter fra stasjonsområdet. Etter NVEs vurdering vil transformatorstasjonen skjermes av omkringliggende skog, som vil redusere synligheten av stasjonen. Dagens 132 kV-ledninger ligger i dag ca. 60 meter fra fritidsboligen. Stasjonen vil trolig kunne ses fra turmålene Liheia, Vestlifjell og Rønnonnibben. Avstanden til disse utkikkspunktene er mellom 1,5–3,5 km, og tatt i betraktning stasjonens størrelse og plassering i skog inntil eksisterende ryddegate, mener NVE at utsikten i liten grad vil endres. NVE legger også til grunn at dagens visuelle virkninger av den eksisterende 22 kV-luftledningen langs Kleppeveien reduseres da denne rives.

3.3 Vurderinger av virkninger for kulturminner og kulturmiljø

Telemark fylkeskommune har gitt innspill om at det er rester av en gammel sti i tiltaksområdet. Adkomstveien vil krysse stien. Etter fylkeskommunens vurdering er stien en nyere konstruksjon som ikke er automatisk fredet. De oppfordrer imidlertid tiltakshaver å bevare stien der det lar seg gjøre, men det er ikke et krav fra dem. Fylkeskommunen kjenner for øvrig ikke til automatisk fredete kulturminner som er i konflikt med tiltaket.

I konsesjonsbehandlingen legger NVE til grunn at alle fysiske inngrep som direkte kan påvirke kulturminner eller kulturlandskap, skal avklares mot kulturminneloven. Før bygging skal det være gjennomført undersøkelser i planområdet for å avdekke mulige konflikter med automatiske fredete kulturminner (jf. kulturminneloven § 9). Eventuelle direkte konflikter mellom det planlagte tiltaket og automatiske fredete kulturminner må avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter kulturminneloven, eller tiltaket må justeres for å unngå konflikt. NVE vil ikke pålegge at undersøkelser etter kulturminneloven § 9 skal gjennomføres før konsesjonsvedtak, men slike undersøkelser skal være gjennomført i god tid før anleggsstart.

Dersom det under anleggsarbeidet avdekkes et automatisk fredet kulturminne som kan påvirkes av tiltaket, skal Telemark fylkeskommune kontaktes og arbeidet stanses i den utstrekning det kan berøre kulturminnet.

3.4 Vurdering av virkninger for naturmangfold

Tiltaksområdet består i dag av relativt ung og tørkeutsatt furuskog med lav til middels bonitet og med innslag av granskog. Stasjonen og adkomstveien vil totalt beslaglegge ca. 5 daa skog. Ifølge Skagerak Nett bidrar den tørre vegetasjonen trolig med lite næring for fugl og hjortevilt.

Det er registrert solblom (VU) på en eng ved Torsbulia ca. 100 meter fra tiltaksområdet. Fylkesmannen i Telemark registrerer at enga ved Torsbulia ikke vil berøres av tiltaket, men mener likevel tiltakshaver må utvise aktsomhet i området.

Eikmyr ligger like sør-øst for det planlagte stasjonsområdet. Myra er ikke grøftet og kan derfor regnes som rødlista naturtype i kategorien «åpen myrflate» (NT). Myrområdet berøres ikke direkte av tiltaket. Skagerak Nett planlegger å benytte tekniske løsninger som sikrer at eventuelt avrenningsvann fra transformatorstasjonen ikke er forurensset.

Ingen andre rødlistede arter er registrert i eller i nærheten av tiltaksområdet. Etter NVEs vurdering vil det omsøkte tiltaket ikke påvirke naturmangfoldet i noen vesentlig grad.

3.5 Anleggets utforming, avbøtende tiltak og idriftsettelse

Skagerak Nett skriver i søknaden at de så langt som mulig vil bevare skogsvegetasjonen mellom transformatorstasjon og Kleppeveien for å hindre innsyn og minimere de visuelle virkningene. Adkomstveien er planlagt med en kurve slik at synligheten av stasjonen sett fra Kleppeveien reduseres.

Skagerak Nett opplyser om at de vil benytte oljegruber i transformatorsjaktene som er utrustet med oljeutskillere og såkalt SIPP Node. Dette utstyret tømmer kontinuerlig gruben for regnvann slik at det alltid vil være plass for olje i gruben ved et eventuelt transformatorhavari. Utstyret måler også oljeforurensningen i regnvannet og slipper kun ut rent vann til omgivelsene.

Etter NVEs vurdering er opprettholdelse av en skjerm med skogsvegetasjon mellom Kleppeveien og transformatorstasjonen et rimelig og effektivt tiltak som reduserer synligheten av stasjonen sett fra Torsbulia og Kleppeveien. NVE vil derfor sette vilkår om dette i anleggskonsesjonen. I anleggskonsesjon stiller NVE krav om at Skagerak Nett skal utarbeide en miljø-, transport- og anleggsplan som skal godkjennes av NVE før anleggsstart.

Utformingen av Tørdal transformatorstasjon er basert på Skagerak Netts byggestandard for stasjonsanlegg. NVE har ingen øvrige merknader til den planlagte utformingen av stasjonen.

NVE viser til energilovforskriften § 3-4 om tilknytningsplikt for produksjonsanlegg. Her fremgår det at konsesjonæren plikter «å planlegge, søke konsesjon for og investere i nye nettanlegg uten ugrunnet opphold.» NVE konstaterer at Nye Suvdøla kraftverk er under bygging og etter planen skal idriftsettes i juni 2019. Kraftverket kan kun produsere med begrenset effekt frem til Tørdal transformatorstasjon er idriftsatt da det er begrenset kapasitet i dagens 22 kV-nett. Skagerak Nett ser for seg å kunne sette Tørdal transformatorstasjon i drift i løpet av andre kvartal 2020. NVE mener det er viktig at ferdigstillelse ikke forsinkes ut over dette og vi setter frist for idriftsettelse av Tørdal transformatorstasjon til 30.06.2020.

4 NVEs avveiinger, konklusjon og vedtak etter energiloven

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper det omsøkte prosjektet har for samfunnet som helhet. Det kan innvilges konsesjon til prosjekter som anses som samfunnsmessig rasjonelle, det vil si hvis de positive virkningene anses som større enn de negative, jf. energiloven § 1.

Det er kun noen virkninger av tiltaket som kan tallfestes og som kan omtales som prissatte virkninger (investeringskostnader, endringer i taps- og avbruddskostnader osv.). De aller fleste virkningene ved etablering av kraftoverføringsanlegg, er såkalt ikke-prissatte virkninger (virkninger for landskap, kulturmiljø, friluftsliv, bomiljø, naturmangfold osv.). Slike virkninger kan vanskelig tallfestes, og de samlede konsekvensene kan dermed heller ikke summeres opp til et positivt eller negativt resultat i kroner og øre. NVEs vurdering av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er derfor en faglig skjønnsvurdering.

Oppsummering av NVEs vurderinger

NVE har vurdert Skagerak Netts søknad om å få bygge og drive nye Tørdal transformatorstasjon i Drangedal kommune. Transformatorstasjon vil beslaglegge et areal på ca. 7 daa som skal inngjerdes. Stasjonsbygget vil ha en grunnflate på ca. 650 kvm. De søker også om å bygge en ca. 40 meter lang permanent adkomstvei frem til stasjonen fra Kleppeveien.

Vi har i dette notatet redegjort for vurderingsgrunnlag og tekniske, økonomiske, samfunns- og miljømessige virkninger.

Bakgrunnen for søknaden er behov for økt transformatorkapasitet mellom regional- og distribusjonsnettet for å kunne knytte til ny kraftproduksjon og tilrettelegge for økt uttak til hytter i området.

NVE mener forsterkning av distribusjonsnettet ikke vil løse behovet. Den omsøkte transformatorstasjonen med full effektbryterløsning vil etter NVEs vurdering gi bedre forsyningssikkerhet sammenlignet med dagens situasjon, og den vil teknisk og økonomisk være bedre enn vurderte stasjonsalternativer med forenklet bestykning eller T-avgrening. NVE mener at nytten av stasjonen i form av økt kapasitet for tilknytning av igangsatte og planlagte kraftutbygginger med inntil 47 GWh/år, tilrettelegging for økt uttak til hytteområder og bedre forsyningssikkerhet er større investeringskostnaden på 70 mill. kr.

Etter NVEs vurdering vil transformatorstasjonen være lite synlig fra omkringliggende områder og den vil ikke gi vesentlige virkninger for naturmangfold, friluftsliv eller kulturminner. Innsyn til transformatorstasjonen fra Torsbulia og Kleppeveien kan begrenses ved å opprettholde deler av skogsvegetasjonen mellom stasjonsområdet og Kleppeveien.

4.1 NVEs vedtak

I medhold av energiloven gir NVE etter en samlet vurdering konsesjon til å bygge og drive følgende elektriske anlegg i Drangedal kommune i Telemark fylke, ref. NVE 201833468-27:

- Én transformator med ytelse 31,5 MVA og omsetning 132/22 kV
- Ett utendørs, luftisolert koblingsanlegg med nominell spenning 132 kV, med 3 stk. dublerter bryterfelt (2 ledningsfelt + transformatorfelt)
- Ett 22 kV koblingsanlegg plassert i stasjonsbygg
- Nødvendig høyspenningsanlegg

I tillegg gir NVE konsesjon til:

- Én ca. 40 meter lang permanent adkomstvei fra Kleppeveien frem til Tørdal transformatorstasjon
- Et stasjonsbygg med grunnflate på ca. 650 m² og høyde 7,5 meter

5 NVEs vurdering av søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønnssak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. oreigningslova § 12.

5.1 Hjemmel

Skagerak Nett har i medhold av oreigningslova § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. Oreigningslova § 2 nr.19 gir hjemmel til å ekspropriere «så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg.»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge og drive de omsøkte anleggene. To grunneiere er berørt av de løsningen som har vært vurdert i konsesjonsprosessen og som NVE meddeler konsesjon til.

5.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene.

Skagerak Nett søker om ekspropriasjon til eiendomsrett for følgende arealer:

- *Areal til ny transformatorstasjon*

Nødvendig areal for etablering av nye Tørdal transformatorstasjon. Skagerak Nett ser for seg at det må erverves et areal på ca. 7 daa til stasjonen.

- *Areal til ny adkomstvei til transformatorstasjonen*

Skagerak Nett planlegger å bygge en ca. 40 meter lang adkomstvei fra Kleppeveien frem til stasjonsområdet. Skagerak Nett ser for seg at det må erverves et areal på ca. 0,4 daa til denne veien.

Skagerak Nett søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- *Lagring, ferdsel og transport*

Dette omfatter nødvendige rettigheter til lagring, ferdsel og transport av utstyr og materiell på eksisterende privat vei mellom offentlig vei og anlegget, og i terrenget mellom offentlig eller privat vei frem til anlegget. Bruksretten gjelder også for uttransportering av tømmer som hugges i tilknytning til anlegget.

- *Riggplasser*

Rett til å etablere riggplass på sørsiden av Kleppeveien ved Torsbulia.

5.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter oreigningslova § 2 annet ledd: «*Vedtak eller samtykke kan ikke gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.*» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Det er den løsning det er gitt konsesjon for som danner utgangspunktet for interesseavveiningen.

5.3.1 Vurderinger av virkninger av transformatorstasjonen

Søknaden er begrunnet med behov for økt transformeringskapasiteten mellom 22 kV-nettet og 132 kV-nettet i Drangedal for å tilrettelegge for ny fornybar kraftproduksjon, samt for hytteutbygging. Utbygging av konsesjonsgitte og konsesjonsfrie kraftverk tilknyttet stasjonen kan til sammen gi en årsproduksjon på ca. 47 GWh ny fornybar energi, som bidrag til klimavennlig energiforsyning i Norge og til lokal verdiskapning.

Kapasiteten i eksisterende nett er brukt opp, og en ny stasjon vil i tillegg til å gi kapasitet også kunne redusere de elektriske tapene forårsaket av eksisterende kraftproduksjon og forbedre spenningskvaliteten. Den nye transformatorstasjonen vil styrke forsyningssikkerheten i forsyningsområdet.

Virkningene for de berørte grunneierne vil være tap av de eiendomsarealene hvor den nye transformatorstasjonen og ny adkomstvei skal bygges. Transformatorstasjonen vil innskrenke de berørte grunneiernes rådighet over de områdene som beslaglegges av tiltaket. Visuelle virkninger for de berørte eiendommene, særlig ved Torsbulia, kan avbøtes med en vegetasjonsskjerm mellom den nye transformatorstasjonen og Kleppeveien. NVE legger til grunn at et ikke har kommet innspill til søknaden om ekspropriasjon under høringen.

For øvrig viser vi til NVEs vurderinger av avbøtende tiltak i kapittel 3.5.

5.3.2 Vurdering av alternative løsninger

Ett alternativ til å bygge en ny transformatorstasjon ved Tørdal er å oppgradere eksisterende 22 kV distribusjonsnett. NVE viser til vurderingene gjort i kapittel 3 hvor vi konkluderer med at

oppgradering av 22 kV-nettet ikke gir tilstrekkelig nettkapasitet for å tilknytte ny kraftproduksjon i området eller for økt uttak til hytter.

5.3.3 Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til utbygging av fornybar kraftproduksjon, lokal næringsutvikling og økt forsyningssikkerhet avveies mot hensynet til de grunneierne eller rettighetshaverne som blir berørt, samt til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand. Se kapittel 3 for en mer detaljert vurdering av dette.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener allikevel at de samfunnsmessige fordelene ved dette tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver. NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordeler ved de anlegg det er gitt konsesjon til utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre.

5.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

Det foreligger grunnlag etter oreigningslova § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Skagerak Nett har søkt om. NVE viser til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE 201833468-26.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. oreigningslova § 16.

NVE forutsetter at Skagerak Nett forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

5.5 Forhåndstiltredelse

Skagerak Nett søker også om forhåndstiltredelse etter oreigningslova § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært. NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden, og vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når skjønn eventuelt er begjært.

Vedlegg A - Oversikt over lovverk og behandlingsprosess

Energiloven

For å bygge, eie og drive elektriske anlegg kreves det konsesjon etter energiloven § 3-1. NVE er delegert myndighet til å treffe vedtak om å bygge og drive elektriske anlegg, herunder kraftledninger og transformatorstasjoner.

Oreigningslova

Tiltakshaver har også søkt om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse etter oreigningslova. I utgangspunktet skal tiltakshaver forsøke å inngå minnelige avtaler med grunneiere og rettighetshavere for å sikre seg nødvendige rettigheter til bygging, drift og vedlikehold av de elektriske anleggene. For det tilfelle det ikke er mulig å inngå minnelige avtaler med alle grunneiere og rettighetshavere, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å kunne gjennomføre tiltaket. Etter oreigningslova § 2 nr. 19 er kraftliner, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg mulige ekspropriasjonsformål. I tillegg til ekspropriasjon er det vanlig å søke om forhåndstiltredelse etter oreigningslova § 25, som innebærer en tillatelse til å iverksette ekspropriasjonsinngrep før det foreligger rettskraftig skjønn. Det er NVE som er ansvarlig for behandlingen etter oreigningslova.

A.3 Samordning med annet lovverk

A.3.1 Plan- og bygningsloven

Kraftledninger og transformatorstasjoner med anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1 er ikke omfattet av lovens plandel. Lovens krav til konsekvensutredninger og krav til kartfesting gjelder fortsatt. Unntaket betyr at:

- konsesjon kan gis uavhengig av planstatus
- det ikke skal utarbeides reguleringsplan eller gis dispensasjon
- det ikke kan vedtas planbestemmelser for slike anlegg

Vedtak om elektriske anlegg som krever anleggskonsesjon skal kun fattes av energimyndighetene. De øvrige myndigheter er høringsinstanser. Statlige, regionale og lokale myndigheter får etter ikrafttredelse av den nye loven innsigelsesrett og klagerett på NVEs konsesjonsvedtak etter energiloven, jf. energiloven § 2-1.

Behandlingsreglene for kraftledninger skal praktiseres for elektriske anlegg med tilhørende konstruksjoner og nødvendig adkomst. Dette innebærer at adkomstveier som er nødvendig for driften av energianleggene skal inntegnes på konsesjonskartet, behandles samtidig med anlegget for øvrig og inngå i konsesjonsvedtaket. Disse skal ikke behandles etter plan- og bygningsloven, under forutsetningen at disse veiene gis en betryggende behandling etter energiloven, der berørte interesser gis mulighet for å gi sine innspill. Veier som ikke inngår i prosessen fram til konsesjonsvedtaket, skal framlegges i detaljplaner som følger opp konsesjonsvedtaket, eller behandles av kommunene etter plan- og bygningsloven.

At nettanlegg kan etableres uavhengig av innholdet i eksisterende arealplaner, betyr ikke at det er likegyldig for utbygger eller NVE hvilken arealbruk som berøres og hvilke planer som foreligger. Eksisterende bruk av arealene er en sentral del av de hensynene som skal ivaretas når alternative traseer vurderes og en konsesjonsavgjørelse fattes. Foreliggende regulering til vern kan for eksempel være en viktig grunn til å unngå dette arealet, men planen gir ingen absolutte krav om å unngå arealet.

Elektriske anlegg som er unntatt fra plan- og bygningsloven skal i kommunale plankart fremtre som hensynssoner, noe som betyr at det skal registreres kraftledninger med tilhørende byggeforbudssoner i samsvar med regelverket til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. På kart vil ledninger være vist som et skravert område. Tidligere framstilling av ledninger som planformål (spesialområde, fareområde) med egne farger skal fases ut. Planformål ved ledninger skal framstilles ut fra forutsatt bruk av arealet i området for øvrig.

Kraftledninger med anleggskonsesjon er også unntatt fra byggesaksdelen i plan- og bygningsloven. Unntaket gjelder elektriske anlegg, som er en fellesbetegnelse på elektrisk utrustning og tilhørende byggtekniske konstruksjoner. Konstruksjoner som ikke har betydning for drift og sikkerhet ved de elektriske anleggene vil derfor omfattes av byggesaksbestemmelsene. Enkelte byggverk tilknyttet transformatorstasjoner vil dermed fortsatt kunne kreve byggesaksbehandling fra kommunen. I denne saken har ikke Skagerak Nett søkt om slike byggverk.

A.3.2 Kulturminneloven

Alle fysiske inngrep som direkte kan påvirke kulturminner eller kulturlandskap, skal avklares mot kulturminneloven (kulml.) før bygging. Generelt skal det være gjennomført undersøkelser i planområdet for å avdekke mulige konflikter med automatiske fredete kulturminner, jf. kulml. § 9. Eventuelle direkte konflikter mellom det planlagte tiltaket og automatisk fredete kulturminner, må avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter kulturminneloven.

A.3.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den. 1. juli 2009, og skal erstatte blant annet naturvernloven. Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven skal gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper. Loven fastsetter videre forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning.

Prinsippene i naturmangfoldloven skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen som foretas når det avgjøres om konsesjon etter energiloven skal gis, til hvilken løsning og på hvilke vilkår. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det skal fremgå av begrunnelsen hvordan prinsippene om bærekraftig bruk er anvendt som retningslinjer. Tiltakets betydning for forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer eller arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5 drøftes der det er aktuelt. Miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte tiltaket og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Vedlegg B – Sammenfatning av høringsuttalelser

Konsesjonssøknaden og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse ble sendt på høring 23.04.2018. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 06.06.2018. Høringen ble kunngjort én gang i Norsk lysningsblad i uke 21, samt to ganger i avisene Drangedalsposten og Varden i henholdsvis uke 19 og 22.

Følgende instanser fikk søknaden på høring: Avinor AS, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), Drangedal, Drangedal kommune, Forum for Natur og Friluftsliv Telemark, Fylkesmannen i Telemark, Graveelva kraftverk, Jørgen Bø, Naturvernforbundet i Telemark, Norkring AS, Norsk Ornitologisk Forening avd. Telemark, Runar Kleiv, Skjeggfoss Kraftverk, Statnett SF, Telemark fylkeskommune, Telemark jeger- og fiskerforening, Telemark Turistforening, Telenor Kabelnett, Thomas Lia Småkraft og natur.

Skagerak Nett orienterte berørte grunneiere og tekniske etater om søknaden og om fristen for å komme med uttalelser.

Innkomne merknader

NVE mottok sju høringsuttalelser til konsesjonssøknaden. Samtlige uttalelser er sammenfattet under. NVE oversendte høringsuttalelsene til Skagerak Nett for kommentarer, men Skagerak Nett bekreftet i e-post av 20.06.2018 at de ikke hadde kommentarer til uttalelsene.

Kommunale og regionale myndigheter

Fylkesmannen i Telemark (23.04.2018) understreker at alle beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturmangfoldet og hvordan et planlagt tiltak påvirker naturmangfoldet. Ved vurdering av om et tiltak skal tillates eller ikke, skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn i skønnsvurderingen, jf. § 7. Fylkesmannen skriver at Norge gjennom ratifisering av internasjonale konvensjoner har forpliktet seg til å stoppe tapet av biologisk mangfold innen 2020. Gjennom planarbeidet særlig viktig at kommunen ivaretar leveområdene for trua og sårbare arter, og arealer med naturtyper med verdivurdering «viktig» og «svært viktig». Inngrep i rødlistede naturtyper bør unngås.

Fylkesmannen viser til aktuelle kunnskapskilder som Naturbase, MiS (Miljøregistrering i skog) og Artskart. Det må også gjøres en konkret vurdering av om kunnskapsgrunnlaget har fanget opp de reelle naturverdiene i området.

Fylkesmannen opplyser om at det på enga ved gården Torsbulia er registrert en god forekomst av solblom som er rødlistet som *sårbar*. Fylkesmannen registrerer at forekomsten etter tiltakshavers vurdering ikke blir berørt av det omsøkte tiltaket, men mener at det likevel bør utvises aktsomhet i området.

Fylkesmannen opplyser om at området rundt planområdet har betydning for lokalt friluftsliv. Det er viktig at disse interessene blir ivaretatt. Fylkesmannen anbefaler å spare vegetasjon og omkransende skog i planområdet for å hindre at transformatorstasjonen blir for dominerende i landskapet.

Drangedal kommune (04.05.2018) er svært positive til Skagerak Nett sin konsesjonssøknad og anbefaler at NVE gir konsesjon som omsøkt. Transformatorstasjonen vil tilrettelegge for utbygging av nye Suvdøla kraftverk, samt en rekke småkraftprosjekter som er under planlegging i Tørdal og Nissedal. Kommunen skriver også at det er stor utbygging av fritidsboliger både i Nissedal og Drangedal som øker behovet for økt nettkapasitet. Tørdal transformatorstasjon vil også gi vesentlig

forbedring av forsyningssikkerheten i begge kommuner. Kommunen mener en ny transformatorstasjon vil gi muligheter for stor verdiskapning i området både på kort og lang sikt.

Telemark fylkeskommune (06.06.2018) skriver at de også har gitt innspill tidligere i planleggingsfasen. De kjenner ikke til automatisk fredete kulturminner som kommer i konflikt med konsesjonssøknaden. De vurderer det også som mindre sannsynlig at ikke kjente, automatisk fredede kulturminner er bevart i området, og har derfor ingen merknader til søknaden.

De vil likevel gjøre oppmerksom på meldeplikten etter kulturminneloven § 8 andre ledd. Meldeplikten oppstår når det oppdages automatisk fredete kulturminner som ikke var kjent på forhånd.

Bestemmelsen legger et klart ansvar på tiltakshaver om å følge stanse- og meldeplikten. Tiltakshaver skal forsikre seg om at de som utfører arbeidet på stedet er kjent med stanse- og meldeplikten, men det er tiltakshaver selv som står ansvarlig for at fredete kulturminner ikke skades. En eventuell melding skal sendes til Telemark fylkeskommune. Om det påvises automatisk fredete kulturminner er det Riksantikvaren som avgjør om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det.

De anbefaler at meldeplikten innarbeides i konsesjonsteksten, og at følgende tekst brukes: «Om det viser seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på et automatisk fredet kulturminne, skal Telemark fylkeskommune kontaktes og arbeidet stanses i den utstrekning det kan berøre kulturminnet. Kulturminnemyndighetene avgjør snarest mulig – og senest innen 3 uker – om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det. Fristen kan forlenges når særlige grunner tilsier det (jf. kulturminneloven § 8 andre ledd).»

Tekniske instanser

Avinor (01.06.2018) og **Statnett SF** (06.06.2018) har ingen merknader til tiltaket.

Andre interessenter

Drangedal everk KF (05.06.2018) er meget positive til konsesjonssøknaden. De mener behovet for stasjonen er godt begrunnet. Nye Suvdøla kraftverk er under bygging og står etter planen ferdig i juni 2019. Kraftverket vil få en økt installert effekt på 4,8 MW noe som gir ca. 17 GWh ny produksjon per år. Dersom ikke Tørdal transformatorstasjon står ferdig før nye Suvdøla kraftverk idriftsettes, må Drangedal everk drifte kraftverket mot eksisterende distribusjonsnett som har svært begrenset kapasitet. En slik løsning vil gi årlige tapte inntekter fra kraftproduksjonen på ca. 2–3 mill. kr med utgangspunkt i dagens kraft- og el-sertifikatpriser. Samtidig er det planlagt en rekke konsesjonsgitte småkraftprosjekter i Tørdal og Nissedal, noe som vil medføre en ytterligere effektøkning.

Utover å tilrettelegge for ny kraftproduksjon vil Tørdal stasjon også legge til rette for utbygging av fritidsboliger i Nissedal og Drangedal. Det er i dag 2800 ubebygde tomter som er regulert for fritidsboliger. Det er nødvendig med en betydelig økt forsyningskapasitet i nettet til disse områdene.

Transformatorstasjonen vil i tillegg gi en vesentlig forbedring av forsyningssikkerheten i Drangedal og Nissedal. Det finnes i dag ikke noe fullgodt alternativ ved alvorlige feil i Drangedal transformatorstasjon. Drangedal everk mener at planlagte Tørdal stasjon ligger skjermet i terrenget og at stasjonen ikke vil gi små negative virkninger for omgivelsene. De opplyser om at de vil sanere 5–6 km 22 kV luftledning ved realisering av transformatorstasjonen. Ledningen vil erstattes med jordkabel.

Drangedal everk er kritisk til fremdriftsplanen som er skissert av Skagerak Nett i søknaden. De mener en ferdigstilling av stasjonen i andre kvartal i 2020 er ett år for seint med hensyn til idriftsettelsen av

Nye Suvdøla kraftverk. De påpeker at Skagerak Nett kunne igangsatt arbeidet med konsesjonssøknaden allerede høsten 2016. De forventer at Skagerak Nett umiddelbart starter med detaljplanlegging av stasjonen slik at det økonomiske tapet i Nye Suvdøla kraftverk blir minst mulig.

Drangedal everk viser for øvrig til nettutredningen utført av Jøsok Prosjekt AS høsten 2016 på vegne av Skagerak Nett. Utredningen konkluderer med en ny 132/22 kV transformatorstasjon er den samfunnsøkonomisk rimeligste alternativet for å gi tilstrekkelig nettkapasitet til ny kraftproduksjon og forbruk i Drangedal og Nissedal.

Grunneierlaget i Tørdal (31.05.2018) skriver at grunneierlaget ble etablert i 2007 med formål om å utvikle og bygge småkraftverk på grunneieres eiendom. De opplyser om at NVE har gitt konsesjoner etter vannressursloven til bygging av kraftverkene Graveelva, Skjeggfoss og Lauvstad. I tillegg har NVE gitt konsesjonsfritak til kraftverkene Blekbekken, Kleivbekken og Linddalselva. Grunneierlaget opplyser om at de er i dialog med en norsk investor angående utbygging av samtlige prosjekter i samlet pakke med en beregnet investeringskostnad er 130 mill. kr.

De understreker at ingen av disse prosjektene kan realiseres dersom ikke Tørdal transformatorstasjon bygges. Det er av avgjørende betydning for deres prosjekter at det Skagerak Energi Nett får tillatelse til å bygge transformatorstasjonen. Det haster også med en snarlig konsesjonsvedtak fra NVE og investeringsbeslutning fra Skagerak Energi Nett for at kraftverkene skal kunne inngå i el-sertifikatordningen.